

GOST AUTOR

Ključni faktori konkurentnosti

Nikola Vujačić, generalni direktor Victoria Group

Konkurentnost je sposobnost kojom se stiče mogućnost da se neko takmiči sa suparnikom koji postoji i deluje istovremeno. Ovaj pojam podrazumeva i dobro poznavanje konkurencije i nastojanje da se radi drugačije odnosno bolje od nje u što više kategorija – u ceni, kvalitetu, asortimanu i slično.

Kad je reč o našoj zemlji, trenutno smo u poziciji da imamo jednu veliku komparativnu prednost u odnosu na tzv. razvijeni zapad, a i ostale delove sveta. Srbija je blagoslovena dobrim geografskim položajem, dobrim kvalitetom zemljišta, pa i relativno povoljnim klimatskim prilikama. Sledeća prednost nam dolazi od (za sada) ispravnog razmišljanja države: to je nepostojanje genetski modifikovanih kultura, odnosno nepostojanje odluke o odobravanju ove prakse u Srbiji.

Ipak, u poslednje vreme pojavljuju se intencije da se uvede GMO proizvodnja soje i kukuruza. Ovakva odluka države bila bi jako loša. Izgubili bismo jednu od retkih komparativnih prednosti, jer Srbija trenutno predstavlja oazu non-GMO soje i kukuruza. To je i razlog zbog kog se naši proizvodi od soje nalaze u mnogim evropskim zemljama, u kojima smo lideri u plasmanu. Ovo nije slučaj samo sa Evropom, već i sa Bliskim istokom i sa Ruskom Federacijom. Ista je situacija i sa kukuruzom i proizvodima dobijenim od kukuruza.

Ukoliko se genetski modifikovane kulture jednom uvedu, kasnije je ovu grešku teško ispraviti. Sve dok ispravna odluka o non-GMO proizvodnji stoji, Srbija ima šansu da bude konkurentna u Evropi i šire.

Srbija je konkurentna i među zemljama iz okruženja, iako je primarni proizvođač iz Srbije u daleko nezavidnijem položaju u odnosu na onog iz, primera radi, Hrvatske. Podsticaji koje naša država ulaže u poljoprivredu nedovoljni su i dovode našeg primarnog proizvođača u

neravnopravan položaj u odnosu na primarne proizvođače zemalja u okruženju, koje država subvencionise sa 300–600 evra po hektaru.

Razlog zašto je to tako proizlazi iz stava države da su subvencije neka vrsta humane mere, a ne mere koja će kao efekat imati povećanje efikasnosti i produktivnosti. Subvencije naše države moraju biti bar približno jednake onima u zemljama regiona, moraju pratiti politiku EU, odnosno moraju se odnositi na hektar, na grlo, na broj itd. One moraju imati razvojni karakter, jer se novac uložen u subvencije vrlo brzo vraća.

Politika subvencija treba da bude bazirana na kvalifikacionim normama kao što su referentni prinos, normirana upotreba veštačkih đubriva, upotreba deklarisanog semena, promet preko licenciranih otkupljivača/trgovaca/prerađivača. Takođe, neophodno je definisati minimalni stočni fond po hektaru obradive zemlje. U investicionom delu, subvencije moraju biti usmerene na sistemsku „uska grla“ kao što su navodnjavanje, intenzivan tov, neadekvatna klanična industrija, prerađivački kapaciteti, intenzivna poljoprivredna proizvodnja sa prihodom po hektaru preko 10.000 € i drugo.

Ključni faktor konkurentnosti leži i u unapređenju makroekonomske politike, te njome treba definisati mogućnost nesmetane trgovine. Carinsku zaštitu je neophodno svesti na razuman nivo. Bitno je i onemogućiti drastično veće cene poljoprivrednih prerađevina u odnosu na okruženje, a posebno je neprihvatljivo da domaći potrošači plaćaju nesposobnost prerađivača plaćanjem po višim cenama u odnosu na one koje prerađivači postižu u izvozu.

Dakle, neophodno je naterati prerađivače da budu konkurentni, što se može učiniti jedino donošenjem i sprovođenjem sistemskih mera od strane države.